

Корнієнко В.В.,
*здобувач вищої освіти ступеня «бакалавр»,
спеціальність «Цифрова економіка»,
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

Ф'ЮЧЕРСНА ТОРГІВЛЯ В УКРАЇНІ: СПОТОВІ РИНКИ БІРЖОВИХ ТОВАРІВ

Одним із показників якості біржової торгівлі вважаються операції, що здійснюються на фондових біржах. Історія біржової торгівлі свідчить, що загалом біржі пройшли довгий шлях: від класичних угод з реальними товарами до сучасних ф'ючерсів та опціонів.

Розвиток ринкових відносин в Україні змінився створенням ф'ючерсних товарних, валютних та біржових ринків. Однак зміни, які вже відбулися в цьому напрямку, поки не забезпечили відчутного прориву в сфері біржової торгівлі. Що означає завдання пошуку шляхів успішного вирішення цієї проблеми залишається актуальним.

Враховуючи те, що торгівля іноземною валютою в Україні зросла за останні тринадцять років, це не призвело до створення організованих спотових ринків основних товарів; що на таких ринках будуть знижені будь-які спроби переходу на ф'ючерсну торгівлю; відповідне правове забезпечення торгівлі товарними деривативами; що уряд не чітко визначений і проводить політику створення фондових ринків, контролю та регулювання товарів; що велика кількість бірж, універсальний характер їх структури, наявність в обміні значних частин з умовами так званих безбартерних товарів є факторами, що підтримують процвітання світової біржової торгівлі.

Враховуючи поточний вплив на фондовий ринок, а перехід до ф'ючерсної торгівлі є позитивним, але водночас неможливим через відсутність організованого ринку, доречно переглянути сучасні вимоги до товарних бірж:

- вони повинні мати сучасні електронні торгові й розрахункові системи, які дозволять забезпечити дешевий і надійний доступ до торгів, а також якісну обробку та швидке надходження їхніх результатів;
- вони повинні використовувати наявну банківську систему, оскільки мета існування біржі - організація ринку, а не перерозподіл фінансових потоків;
- головним, хоча і не прямим, одержувачем вигоди від діяльності товар-

них бірж мають бути суб'єкти пов'язаної з нею фінансово-розрахункової інфраструктури;

- вони повинні нести зрозумілу і реальну відповідальність за ухваленні ними рішення;
- організаторам товарних бірж необхідно усвідомити, що цей бізнес не може бути побудований тільки за рахунок торгівлі наявним товаром [1].

Відповідно до вимог, а також з урахуванням того, що поточні економічні умови в Україні відповідають торгівлі на біржах реальними товарами, які з часом переростуть у ф'ючерси та опціони, визначають основні варіанти вдосконалення біржового механізму.

У регулюванні товарних бірж велику частку уваги слід виділити сприянню концентрації попиту та пропозиції на біржах шляхом ліцензування та законодавчих обмежень асортименту товарів та за рахунок організаційної концентрації регуляторних та наглядових процедур.

Проте самі товарні біржі повинні прикладати певні зусилля для подальшого підвищення якості біржової торгівлі: відвідувати навчання брокерів, готувати необхідну інформацію для подальшого поширення в ЗМІ, розширювати спектр послуг, що пропонуються клієнтам, удосконалювати інструменти ціноутворення, щоб допомогти визначити ринок, обумовлює фактичну ціну [2].

На мою думку, підтримка уряду для збільшення концентрацію пропозицій і запитів на біржіта забезпечення об'єктивного ціноутворення, може бути тільки у випадку скорочення кількості бірж та їх повному ліцензуванні.

Основними критеріями ліцензування повинні бути: прозорість торгів, використання електронних торгів і електронного документообігу, гарантії біржі щодо виконання зобов'язань.

Зменшити кількість товарних бірж, перенаправивши їх на інші організаційно-правові сфери діяльності, можливо за умови включення їх до статті «Біржа» Закону України «Про товарну біржу». Це включає правила, згідно за якими фондові біржі повинні продавати однорідні товари за стандартизованими контрактами. Запровадження такої норми до Закону «Про товарно-біржову діяльність в Україні» сприятиме закриттю бірж, що здійснюють торгівлю рухомими та нерухомими товарами, транспортними засобами та іншими товарами, що не є предметом торгів [3].

Логічно визначити, що нормативно-наглядові процеси біржової торгівлі мають здійснювати не купа державних органів, а єдина організа-

ція – така, як Державна комісія з товарних бірж, утворена по принципу Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. На цю комісію товарних бірж має бути покладено функції регулювання діяльності товарних бірж, а саме:

- ліцензування діяльності товарних бірж і біржових брокерів;
- контроль за дотриманням біржового законодавства товарними біржами і брокерами;
- розроблення методичних рекомендацій що до біржової діяльності;
- опрацювання пропозицій щодо вдосконалення законодавства;
- здійсненні заходів заради підвищення кваліфікації кадрів біржової діяльності.

Державна комісія з товарних бірж має бути створена на моноцентричній основі, як і Державна комісія з цінних паперів та фондових ринків.

Одним із основних завдань державної комісії з товарних бірж може бути підвищення рівня їхньої спеціалізації. Напрямок діяльності кожна товарна біржа обирає самостійно, але тільки державна комісія з товарних бірж може офіційно визначити вид біржі – універсальну чи спеціалізовану. Наприклад, біржу не можна визнати сільськогосподарською лише тому, що частка операцій з сільськогосподарською продукцією становить 2-5% від загального біржового обороту.

Біржу можна вважати спеціалізованою за умови укладення нею 20% і більше угод про профілювання товарів у загальному обороті біржі. У майбутньому, з розвитком біржової торгівлі, цей показник може зрости.

Список використаних джерел

1. Сохацька О. М. Міжнародні ф'ючерсні ринки: теоретико-методологічні аспекти. -Тернопіль: Карт-бланш, 2002.
2. Кириенко О. Э. Расширение функций региональных бирж. Матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції "Україна наукова - 2001". Т. 11 Економічні науки. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2001.
3. Сохацька О. М. Міжнародні ф'ючерсні ринки: теоретико-методологічні аспекти. Тернопіль: Карт-бланш, 2002.